

actori : e, de fapt, un fel de a trece în al doilea plan nemulțumirea față de text : și este mai pornit împotriva unor autori cunoscuți și cu trecere la public (Delavrancea, Duiliu Zamfirescu, Victor Eftimiu, Edmond Rostand, în parte Oscar Wilde și Bernard Shaw) decît împotriva unor oarecari despre care abia dacă istoricii foarte meticuloși mai pot spune cîte ceva. Este, și aici, Argehezi, nedrept ? Ar fi simplist să judecăm în acești termeni : cu toate eforturile de a fi un comentator „aplicat” pînă la deplina obiectivitate, Argehezi își păstrează, și în cronicile dramatice, înaltele exigențe interioare ale

scrisului său, mai disimulate totuși decît în articolele despre literați și literatură. Nu-i era greu să fie binevoitor cu un mediocru fără pretenții, dar nu putea să rămînă, de pildă, nepăsător la ambițiile filosofice ale lui Duiliu Zamfirescu ; iar cînd avea impresia că textul este amenințat de a i se răpi inițiativa, marele artist și închinător al cuvîntului scris se dezlănțuia cum am văzut...

Cronicile dramatice argeheziene sîrșesc astfel prin a fi convergente celorlalte sectoare ale operei, regăsim în ele aceeași religie a scrisului artistic, singura niciodată pusă la îndoială ori trădată.

În biografia argheziană, anul 1939 se înscrie ca nefast. O boală, ce părea incurabilă, a prilejuit, la căpătîiul suferin-dului, defilarea (apreciată apoi pamfletar drept molic-rescă) multor somități medicale. Cînd totul părea pier-dut, un medic de plasă, Gri-goriu-Argeș, a administrat un preparat după o rețetă ne-divulgată. Marele poet a ră-mas încredințat că enigma-ticul doctor descoperise leacul cancerului (cf. Al. Rosetti, Cartea albă). Din această im-prejurare, poetul extrage sub-stanța satirei dramatice Se-ringa, scrisă în lagărul de la Tirgu Jiu (1943) și jucată abia în primăvara lui 1947. la studioul Teatrului Național.

Dacă polemistului de ge-niu, nu-i putea nimeni rezista în coloana de gazetă, asupra incidentalului autor dramatic, criticii s-au dezlănțuit cu delicii burlești. Ce voise Ar-gehezi ? O mărturisea în ca-ietul-program : să prezinte „conflictul, încă latent în so-cietate, dintre medicii mili-ardului și medicii datoriei, căroră li se cuvin omagiile nediscutate ale literaturii”. Și, iată, spicuind presa timpu-lui cîteva ecouri ale premie-rei din 4 aprilie 1947.

Cînd Sandu Naumescu pre-ciza, în ziua premierei, că piesa este „o incursiune în lumea medicală, cu dezvăluiri ce se anunță pe drept cu-vînt senzaționale”, afirmația nu era doar publicitară. Se căuta cu patimă „cheia” personajelor. S-a remarcat că Argehezi „în stilul său colorat și pitoresc, plin

de poezie dar și de asprimi, a introdus în mod original pamfletul în scenă” (A.P.S. în Adevărul). Cronicarul, nesemnăt, al ziarului Poporul, privește piesa ca un „pur accident care face ac-cent de peisagiu, într-o operă ce învăluie întreaga litera-tură românească”. Vehemența lui Oscar Lemnaru, într-o se-rie interminabilă de joietoa-ne în mai multe ziare, își are, desigur, sursa în conflicte vechi. Seringa „are grația unui fenomen de inflație”. Isaiia Răcăciuni exprimă opi-nii comune multor conștrați : „Două acte se joacă poetul cu imaginile tari și colorate. Două acte lungi, face expu-nere și abia în actul trei în-cearcă să construiască și trea să rezolve. Și atunci devine superficial și confuz”. Singura cronică pertinentă, în limbaj critic, apare în ziarul lui G. Călinescu, Națiunea. Dan Petrașincu înțelege că „au-torul nu este pînă la urmă decît un justițiar al eternului adevăr moral pe care-l con-ține viața, împotriva forme-lor și a ipocriziilor, a igno-ranței și a imbecilității cu diplomă”. N-au lipsit nici atacurile triviale, ca acela al lui Mircea Damian, expresie a unui gen de publicistică aflat la apus.

Și dacă dramaturgul in-cerca mîhnirile „diaconului lachini”, poetul, netulburat, lansa la tînăra Editură de Stat, în același an, o capo-doperă, volumul Una sută una poeme...

Ionuț Niculescu

D o c u m e n t a r În jurul „Seringii“